

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Przesławski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z wniosku M.A. - osoby zgłaszającej listę kandydatów Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] o zabezpieczenie
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 15 września 2023 r.,
postanawia:

odrzuć wniosek.

UZASADNIENIE

W piśmie z 13 września 2023 r. pełnomocnik Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców (dalej: „Komitet”) w piśmie zatytułowanym: *„wniosek o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę OKW w S. w przedmiocie rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego KOMITET WYBORCZY POLSKA LIBERALNA STRAJK PRZEDSIĘBIORCÓW”* zwrócił się do Sądu Najwyższego z wnioskiem o wydanie zastępczego orzeczenia woli w postaci uchwały rejestrującej listę kandydatów komitetu wyborczego KOMITET WYBORCZY POLSKA LIBERALNA STRAJK PRZEDSIĘBIORCÓW w okręgu wyborczym nr (...) wraz z wnioskiem o zabezpieczenie postępowania poprzez wstrzymanie losowania przez Państwową Komisję Wyborczą numerów list wyborczych na kartach do

głosowania w wyborach zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. lub alternatywnie nakazanie Państwowej Komisji Wyborczej wylosowania numeru listy ogólnokrajowej dla komitetu wyborczego KOMITET WYBORCZY POLSKA LIBERALNA STRAJK PRZEDSIĘBIORCÓW w losowaniu numerów list wyborczych na kartach do głosowania w wyborach zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

Państwowa Komisja Wyborcza w piśmie z 15 września 2023 r. wyraziła opinię, że wniosek jest niedopuszczalny i w związku z tym wniosła o jego odrzucenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek pełnomocnika o wydanie zastępczego orzeczenia woli w postaci uchwały rejestrującej listę kandydatów komitetu wyborczego KOMITET WYBORCZY POLSKA LIBERALNA STRAJK PRZEDSIĘBIORCÓW w okręgu wyborczym nr (...) wraz z wnioskiem o zabezpieczenie postępowania poprzez wstrzymanie losowania przez Państwową Komisję Wyborczą numerów list wyborczych na kartach do głosowania w wyborach zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. lub alternatywnie nakazanie Państwowej Komisji Wyborczej wylosowania numeru listy ogólnokrajowej dla komitetu wyborczego KOMITET WYBORCZY POLSKA LIBERALNA STRAJK PRZEDSIĘBIORCÓW w losowaniu numerów list wyborczych na kartach do głosowania w wyborach zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. udzielenie zabezpieczenia praw wyborczych z 13 września 2023 r. nie może odnieść zamierzonego skutku, z uwagi na niedopuszczalność tak w zakresie wydania orzeczenia zastępczego jak i zabezpieczenia praw wyborczych.

Na podstawie art. 215 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz. U. 2022, poz. 1277 ze zm.; dalej także: „k.wyb.”) listę kandydatów rejestruje Okręgowa Komisja Wyborcza. W określonych w Kodeksie wyborczym sytuacjach Okręgowa Komisja Wyborcza odmawia rejestracji list kandydatów (art. 216 § 2 k. wyb.). Na to postanowienie przysługuje odwołanie do Państwowej Komisji Wyborczej (art. 218 § 2 k.wyb.).

Zgodnie z art. 218 § 3 k.wyb. skarga do Sądu Najwyższego przysługuje dopiero na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej, w terminie 2 dni od daty podania tego postanowienia do publicznej wiadomości. Jeśli Sąd Najwyższy uzna skargę za zasadną okręgowa komisja wyborcza niezwłocznie rejestruje listę kandydatów w zakresie wskazanym w orzeczeniu Sądu Najwyższego (art. 218 § 4 k.wyb.). Wobec powyższego brak jest podstaw do zastępowania przez Sąd Najwyższy Okręgowej Komisji Wyborczej nr (...) w S. poprzez wydanie uchwały w przedmiocie rejestracji listy kandydatów. Kodeks wyborczy szczegółowo określa wszystkie etapy procesu wyborczego, w tym proces rejestracji list kandydatów. Zgodnie z ww. przepisami kontrolę prawidłowości procesu rejestracji list kandydatów przeprowadza Państwowa Komisja Wyborcza, a dopiero w drugiej kolejności Sąd Najwyższy. Wobec braku przedmiotu zaskarżenia, tj. uchwały Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odwołania od uchwały Okręgowej komisji Wyborczej odmawiającej rejestracji listy kandydatów, oraz braku podstaw prawnych do wydania przez Sąd Najwyższy uchwały zastępującej uchwałę Okręgowej Komisji Wyborczej, wniosek pełnomocnika Komitetu należało odrzucić, jako niedopuszczalny.

Kodeks wyborczy nie zawiera także przepisu, na podstawie którego można byłoby sformułować wniosek o udzielenie zabezpieczenia praw wyborczych ani też przepisu wskazującego na przesłanki, formę czy zakres ewentualnego zabezpieczenia, a przede wszystkim upoważniającego Sąd Najwyższy do udzielenia takiego zabezpieczenia. Kodeks wyborczy nie odsyła również w tym zakresie do innych przepisów proceduralnych, mogących stanowić ewentualną podstawę do udzielenia żądanego zabezpieczenia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto stanowisko, że w sprawach publicznych udzielenie zabezpieczenia jest możliwe jedynie jako sytuacja wyjątkowa, o ile istnieje wyraźny przepis prawa publicznego określający szczegółowo podmiot upoważniony do udzielenia zabezpieczenia, jego formę oraz zakres (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 marca 2019 r., I NO 59/18; z 19 września 2019 r., I NSW 69/19).

Postępowanie wyborcze unormowane w Kodeksie wyborczym ma niewątpliwie charakter publicznoprawny, a jego szczegółowo określony zakres nie powinien doznawać nieuzasadnionej niczym wykładni rozszerzającej.

Ponadto zgodnie z art. 219 § 1 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie protokołów rejestracji list kandydatów przyznaje w drodze losowania, najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów, jednolity numer dla list tego samego komitetu wyborczego, zarejestrowanych w więcej niż w jednym okręgu wyborczym. O terminie losowania zawiadamia się pełnomocników wyborczych; nieobecność pełnomocnika wyborczego nie wstrzymuje losowania. W świetle powyższego, Państwowa Komisja Wyborcza zobowiązana jest wykonać ustawowo nałożony na nią obowiązek przeprowadzenia losowania w trybie art. 219 Kodeksu wyborczego. Związana jest również ustawowo określonym terminem przeprowadzenia wskazanego losowania, bez możliwości jego zmiany.

Skoro zatem możliwość sformułowania wniosku „o zabezpieczenie praw wyborczych” nie została przewidziana w Kodeksie wyborczym we wskazanym przez wnoszącego pismo zakresie, jak też w żadnym innym akcie normatywnym, uznać należy, że taki wniosek jest niedopuszczalny. Lektura części motywacyjnej wniesionego pisma utwierdza także w przekonaniu o posiadaniu przez wnioskującego wiedzy w zakresie bezskuteczności żądania udzielenia „zabezpieczenia praw wyborczych”.

W ocenie Sądu Najwyższego, wniosek pełnomocnika Komitetu z 14 września 2023 r. o udzielenie zabezpieczenia praw wyborczych jest niedopuszczalny, wobec czego należało go odrzucić.

Wniosek o wyłączenie od orzekania w sprawie wskazanych sędziów Sądu Najwyższego należało odrzucić. Został on bowiem złożony w treści pisma wszczynającego sprawę przed Sądem Najwyższym, a zatem jeszcze przed wyznaczeniem składu orzekającego w niniejszym postępowaniu. Tymczasem w uchwale składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 26 lipca 2019 r., I NOZP 1/19, Sąd Najwyższy rozstrzygnął, że wniosek o wyłączenie sędziego niewyznaczonego do rozpoznania sprawy jest niedopuszczalny, przy czym sędzia objęty takim wnioskiem o wyłączenie może zasiadać w składzie sądu rozpoznającego ten wniosek. Stanowi o tym również obecnie art. 53¹ § 1 pkt 3 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(NM)

[ał]